GAUTENG PROVINCE
EDUCATION
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

GAUTENGSE DEPARTEMENT VAN ONDERWYS

PROVINSIALE EKSAMEN

NOVEMBER 2019

GRAAD 11

REKENINGKUNDE
VRAESTEL 1

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 150

NASIENBEGINSELS:

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien ŉ kandidaat nie punte op ŉ ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenalisering toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
4. Indien ŉ vooraansuiweringsyfer as ŉ finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). Let wel: As syfers aangedui in memo vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metodepunt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Hierdie memorandum is nie vir verspreiding in die publiek nie, omdat sekere items dalk verkeerd gehanteer is. Aanpassings is gemaak a.g.v. sekere vrae.
8. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as ŉ negatiewe syfer getoon word nie. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
9. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek en ten minste een deel moet korrek wees voor die punt toegeken word.
10. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek. Let wel: kontroleer bewerking moet ŉ +, -, x, ÷, wees of per kandidaat se antwoord.
11. In bewerkings, moet nie punte toeken nie vir bewerking as teller en noemer omgeruil is - hierdie is ook van toepassing op verhoudings.
12. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat foutief is nie, ten minste gedeeltelik. Dui aan met ŉ ☒.
13. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die memorandum verskaf.
14. Kodes: f = vreemde item; p = plasing / aanbieding.

8 bladsye

Kopiereg voorbehou

VRAAG 1: KONSEPTE EN INKOMSTESTAAT

1.1

KONSEPTE		
1.1.1	Bedryfslaste	✓
1.1.2	Bedryfsuitgawes	✓
1.1.3	Nie-bedryfslaste	✓
1.1.4	Bedryfsinkomste	✓

4

1.2 **MADUNA HANDELAARS**
INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2019

Verkope (**800 000** – 14 600✓- 4 500✓)	een deel korrek	☑	780 900
Koste van verkope (390 000 - 2 500)	een deel korrek	☑✓	(387 500)
Bruto wins	kontroleer bewerking	☑	393 400
Ander Bedryfsinkomste			39 100
Huurinkomste (42 000✓ - 3 300✓ ✓)	een deel korrek	☑	38 700
Voorsiening vir oninbare skulde- aansw.		✓	400
Bruto Bedryfsinkomste	kontroleer bewerking	☑	354 300
Bedryfsuitgawes	kontroleer bewerking	☑	(220 203)
Werkgewersbydrae			**10 520**
Oninbare skulde			**3 600**
Korting toegestaan			**530**
Telefoon			**6 300**
Salarisse en lone (150 000 +12 000✓✓)		☑	162 000
Bankkoste		✓	748
Versekering (9 800 -1 400✓✓)	een deel korrek	☑	8 400
Verpakkingsmateriaal (8 305 -2 300)		✓✓	6 005
Handelsvoorraadtekort (68 000 +2 500 -66 400)		☑✓✓	4 100
Waardevermindering		✓	18 000
Bedryfswins		☑	134 097
Rente inkomste		☑	**9 600**
Wins voor Rente Uitgawe		☑	143 697
Rente uitgawe (205 000+ 8 000-260 000)		☑ ✓	(25 000)
Netto wins vir die jaar	kontroleer bewerking	☑	118 697

32

Totale punte
36

VRAAG 2: KONSEPTE EN TASBARE BATES EN ETIEK

2.1 **KONSEPTE**

2.1.1	Onwaar	✓
2.1.2	Waar	✓
2.1.3	Onwaar	✓
2.1.4	Onwaar	✓
2.1.5	Waar	✓

5

2.2.1 **NOTA TOT FINANSIËLE STATE OP 31 DESEMBER 2018**

TASBARE BATES

	Voertuie	**Toerusting**
Drawaarde aan die begin van die jaar	☑64 800	✓18 800
Kosprys	✓90 000	**26 000**
Opgehoopte waardevermindering	✓✓✓✓☑ (25 200)	✓ (7 200)
Bewegings:	23 140	22 225
Byvoegings teen kosprys ***(sien punte-toekenning hieronder)***	☑✓✓✓38 000	✓✓27 000
Bateverkope teen drawaarde	-	5 punte, sien onderstaande (740)
Waardevermindering (40 060✓ - 25 200☑*)	☑ (14 860)	11 punte, sien onderstaande (4 035)
Drawaarde aan die einde van die jaar	☑ 87 940	☑ 41 025
Kosprys	☑128 000	**50 600**
Opgehoopte waardevermindering	**(40 060)**	3 punte, sien onderstaande (9 575)

40

☑**sien opgehoopte waardevermindering aan die begin*

VOERTUIE

Waardevermindering vir ou voertuig

2016	90 000 x 20% x 6/12✓	= 9 000✓	
2017	81 000✓ x 20%	= 16 200✓	
	90 000-9 000	25 200☑	*Opg. W/V op 1 Jan 2018*
2018	64 800✓ x 20%	= 12 960✓	*Waardevermindering vir die huidige jaar*
	90 000-9 000-16 200		

Waardevermindering vir die jaar

40 060 - 25 200 = 14 860

Waardevermindering vir nuwe voertuig

14 860 -12 960 = 1 900

Kosprys van nuwe voertuig

x x 20%✓ x $\frac{3}{12}$✓ = 1900✓ 1 900 ✓x 12/3✓÷ 20%✓= 38 000☑

OF

$\frac{0,05}{0,05}\ x = \frac{1900}{0,05}$

x = 38 000☑

TOERUSTING

Waardevermindering

Nuut 27 000✓✓ x 10% x 7/12✓ = 1 575☑ A
(25 000 een punt + 2 000 een punt)

Bate verkoop
2 400✓ x 10% x 5/12✓ = 100☑ B

Ou bate 26 000 - 2 400 = 23 600
23 600✓☑ x 10% = 2 360☑ C
= 4 035☑ 11 punte

Drawaarde van bate verkoop

Opgehoopte waardevermindering (01.01.2018)
2 400 - 840 = 1 560

2 400✓ - 1 560✓☑ -100 ☑ = 740☑ (Drawaarde op die datum van verkope)
Sien C

Opgehoopte waardevermindering aan die einde van die jaar

7 200 + 4 035 ☑ - 1 660 ☑ = 9 575 ☑

2.2.2	**Peter Majoro is nie gelukkig dat sy broer, Joe Majoro, die ou toerusting teen 'n bedrag wat laer is as die drawaarde van die onderneming gekoop het nie. Gee EEN rede waarom hy ongelukkig is oor hierdie transaksie en voorsien berekeninge / syfers om jou antwoord te motiveer.**	3

- Peter is van mening dat hulle die bate teen 'n wins kon verkoop het OF teen drawaarde. ✓
- Verkoop vir 740 teen drawaarde OF 740 plus wins✓☑ [Sien 2.2 bateverkope teen drawaarde]

Totale punte
48

VRAAG 3: LOPENDE-/PRIVAATREKENING NOTA EN BALANSSTAAT

3.1 SAPA HANDELAARS
BALANSSTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG OP 28 FEBRUARIE 2019

		R
BATES		
Nie-Bedryfsbates kontroleer bewerking	3	☑ 495 810
Vaste Bates		**423 810**
Vaste Deposito (77 000 -5 000)		✓✓72 000
Bedryfsbates kontroleer bewerking	7	☑76 476
Voorraad (39 900 ✓ - 940 ✓ + 101 ✓) een deel korrek		☑39 061
Handels en ander ontvangbares		**10 205**
Kontant en kontantekwivalente (22 210 + 5 000) een deel korrek		☑✓27 210
TOTALE BATES kontroleer bewerking	1	☑**572 286**
EKWITEIT EN LASTE		
Ekwiteit	4	☑484 725
Kapitaal (216 000 + 180 000)		✓✓396 000
Lopende- / Privaatrekeninge		✓88 725
Nie-Bedryfslaste		**60 000**
Langtermynlening		**60 000**
Bedryfslaste	4	27 561
Handels en ander betaalbares (**25 491** + 670✓+1400 ✓✓) een deel korrek		☑27 561
TOTALE EKWITEIT EN LASTE kontroleer bewerking	1	☑572 286

20

3.2 LOPENDE-/PRIVAATREKENING NOTA VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2019

	S. Saul	P. Paul
Netto wins soos per Inkomstestaat	130 630	121 230
Vennote se salarisse	✓93 600	✓93 600
Rente op kapitaal	✓32 400	✓27 000
Vennoot se bonus	✓4 000	-
Primêre verdeling van die wins kontroleer bewerking	☑130 000	☑120 600
Finale verdeling van die wins	☑630	☑630
Onttrekkings (Saul: 80 120 ✓+ 1 200✓✓)	☑ (81 320)	✓ (90 520)
Behoue inkomste vir die jaar kontroleer bewerking	☑49 310	☑30 710
Behoue inkomste aan die begin van die jaar bewerking	☑4 201	☑4 504
Behoue inkomste aan die einde van die jaar	**53 511**	**35 214**

18

Totale punte
38

VRAAG 4: ONTLEDING EN VERTOLKING VAN FINANSIËLE STATE

4.1	**Bereken die volgende aanwysers vir 28 Februarie 2019:**	
4.1.1	**Clyde se bedryfskapitaalverhouding.**	**3**
	Bedryfsbates : Bedryfslaste (Clyde) 590 000 ✓ : 370 000 ✓ 1,6 : 1 ☑ (een deel korrek)	
4.1.2	**Bonny se voorraadomsetsnelheid**	**4**
	Koste van verkope Gemiddelde voorraad = 1 300 000 ✓ ½(130 000 ✓ + 150 000 ✓) = 9,3 keer per jaar ☑ (een deel korrek)	
4.1.3	**Clyde se gemiddelde debiteure-invorderingstermyn**	**5**
	Gem. Debiteure x 365 Kredietverkope 1 = ½(310 000 ✓ + 344 000 ✓) x 365 80% ✓ x 2 500 000 ✓ 1 = 59,7 dae ☑ (een deel korrek)	
4.1.4	**Bereken die opbrengs op gemiddelde ekwiteit van Bonny's Klerewinkel.**	**5**
	Netto wins (Bonny) x 100 Gemiddelde eienaarsbelang 1 = 200 000 ✓ x 100 ½(385 000 ✓ + 405 000 ✓) 1 = 200 000 x 100 395 000 ✓ 1 = 50,6% ☑ (een deel korrek)	

4.2.1	**Vergelyk en lewer kommentaar oor die likiditeitsposisie van die twee besighede, haal TWEE finansiële aanwysers aan.**	**8**

Enige twee Finansiële aanwysers ✓ ✓ vergelyk syfers / aanwysers van die twee besighede ✓ ✓

Aanwysers	**Vergelyking van Bonny en Clyde se Winkels**
Bedryfskapitaal-verhouding	Bonny se verhouding is 2.1:1, is hoër / beter as Clyde se verhouding van 1.6:1 (sien 4.1.1)
Vuurproefverhouding	Bonny se verhouding is 1.1:1, is hoër / beter as Clyde se verhouding van 0.9:1
Voorraadomsetsnelheid	Bonny sin is 9,3 keer (sien 4.1.2), is hoër / beter as Clyde sin van 5,5 keer
Voorraadhoudingstydperk	Bonny sin is 39 dae wat beter / korter is as Clyde sin van 66 dae
Debiteure-invorderings	Bonny sin van 26 dae is beter / korter as Clyde sin van 59.7 dae (sien 4.1.3)
Krediteurebetalings	Bonny se 58 dae is korter as Clyde se betalingsperiode van 90 dae

Kommentaar:
Twee Feite ✓✓ ✓✓ (Een punt vir gedeeltelik korrek)

- Bonny's Klerewinkel se likiditeitsposisie is beter as Clyde sin. Kontantvloei lyk goed, hulle sal nie waarskynlik binne die afsienbare toekoms kontantvloei probleme ondervind nie.
- Bonny's Klerewinkel is in staat om haar korttermynverpligtinge met gemak na te kom.
- Bonny het goeie beheer oor haar debiteure-invorderingsbeleid. Bonny kan egter onderhandel om haar krediteurebetalingstermyn te probeer verleng na bv. 90 dae.
- Clyde gaan sukkel om haar korttermynverpligtinge na te kom. Sy gaan ernstige kontantvloei probleme ondervind.

4.2.2	**Met verwysing na die opbrengskoers op eienaarsbelang, dink jy dat Bonny's Klerewinkel 'n goeie besluit neem om saam met Clyde te werk? Gee EEN punt van advies.**	**3**

Aanwysers ✓ Verduideliking ✓

Die besluit om bates met Clyde te kombineer is nie goed nie, Bonny se opbrengs van 50,5% (sien 4.1.4) is veel groter as die opbrengs van Clyde sin (36,6%), wat beteken dat die besigheid van Clyde minder effektief is.

Advies ✓

- Bonny moet 'n ander vennoot soek
- Sy moet aanhou om haar besigheid as eenmansaak te bedryf
- Enige geldige verduideliking

Totale punte
28

TOTAAL: 150

Kopiereg voorbehou